

Black Power Mixtape 1967-1975

Varför skall jag arbeta med en film om "Black Power Mixtape 1967-1975" i skolan? Anledningarna är flera. För att kort sammanfatta så är det en film som på ett spännande sätt och utan pekpinna drar paralleller såväl till sin amerikanska samtid som till svensk historia. Det är även en film som visar på hur Black Power-rörelsen påverkade moderna folkrörelser som gayrörelsen, feminismen och politiska strömningar i såväl Europa som Afrika. Black Power Mixtape passar perfekt för lärare som jobbar med historia, engelska, svenska, musik, samhällskunskap och ungdomskultur.

Rekommenderad från åk 9 & gymnasiet

EN FILMHANDLEDNING AV
MIKAEL KOWALSKI

Filmen är gjord av Göran Olsson. Det är en dokumentär i nio kapitel som består av material från SVT:s arkiv från den tiden. Dessa arkivmaterial kommenteras av musiker, filmare, professorer, poeter etc. Filmens fokus är på Black Power-rörelsen. Denna handledning är också skriven som ett blandband i nio kapitel med ett musikförslag till varje.

Kapitel 1 En diskussion kring filmens estetik och form

Girl Talk - Play Your Part (Pt. 1)

Redan i filmens titel får man en indikation på vilken sorts film man kommer att få se. Genom att blanda orden Black Power med mixtape och årtalen 1967-1975 så ger oss filmskaparna otaliga signaler om filmens form och stil. En mixtape eller ett blandband som det brukar heta på svenska signalerar flera saker.

I sin ursprungliga form var blandband ett personligt uttryck där man samlade låtar av betydelse (festlåtar, kärleksförklaringar, politiska sånger, känslöytringar etc.) i rad efter varandra på ett kassetband. För dagens elever kanske man måste förklara vad ett kassetband var för något. Dessa band bytte man med varandra eller gav bort till väl valda personer. Hur betydelsefull blandbandskulturen var kan ni läsa i Rob Sheffields bok "Kärlek är ett blandband". Idag betyder mixtapes något annat. Uttrycket används fortfarande mycket inom popkulturen men betyder inte att man spelar in låtar på kassetter. Idag är mixtapes något som finns främst inom hip hopen. USA:s alla stora rapartister gör idag mixtapes som de ofta sprider gratis, främst genom internet. Dessa mixtapes ger rapartisterna en möjlighet att vara mer personliga än på sina vanliga skivor. Det ger dem även möjlighet att vara mer politiska och att snabbt kommentera aktuella händelser.

Filmen blandar dessa olika mixtape-element. Den är konstruerad så att filmens regissör har valt att ta fram olika filmer från svenska filmarkiv och klippt ihop de hela

delarna efter varandra för att ge en personlig bild över Black Power-rörelsen 1967-1975. Han har dock valt att i många fall även ta dagens rapartister, andra musiker, filosofer, filmare, aktivister som moderna tolkare av arkivbilderna. På så sätt möts dåtidens bilder, tankar och ideologier med dagens verklighet. Åskådaren får själv skaffa sig en uppfattning hur dåtidens tankar har format dagens verklighet - i alla fall för svarta. Även här finns ju en intressant aspekt. Filmen är gjord av en vit man och består av arkivfilmer gjorda av vita (män?). Filmen skildrar dock inte vita, filmens moderna tolkare är även de icke vita.

- Diskutera med era elever hur de tycker att filmens form och stil fungerar. Är det ett bra sätt att berätta om dåtidens kamp för mänskliga rättigheter och resultatet av den kampen? Be eleverna diskutera varför man valt de människor som syns och hörs i filmen? Filmens musik är även den uppdelad som i rapmixtapes där det talade budskapet styckas upp av korta instrumentala musikstycken. Tyckte eleverna att musikanvändningen fungerade bra i filmen?

Kapitel 2

Filmens innehåll

The Roots - Unwritten

"Black Power mixtape 1967-1975" är berättad i nio kapitler - varje del introduceras med årtalet. Filmen börjar med texten att den består av bilder inspelade av svenska reportrar 1967-1975. "Filmen försöker inte berätta hela historien om Black Power-rörelsen, utan att visa hur den gestaltade sig för svenska filmare". Filmen börjar med ett reportage från Florida 1972, där man först får träffa vita amerikaner som hyllar USA som världens bästa land.

Sedan får vi se och möta svarta amerikaner i samma stad och möta en annorlunda syn på saken. I delarna från 1967 får vi främst möta Stokely Carmichael från SNCC (Student National Coordinating Committee). 1968 får vi se bilder av Marthin Luther King, Malcolm X, Stokely Carmichael och Eldridge Cleaver. Vi får även se reportage från fattiga svarta i Brooklyn, från svarta upplopp och många av de protester som ägde rum 1968. I kapitlet från 1969 möter vi de Svarta Pantrarna och deras ledare Bobby Seale.

1970 handlar mycket om olika rättegångar. FBI pekade ut de Svarta Pantrarna som det största hotet mot USA. Svarta Pantrarnas ledare hamnar i fängelse och blir anklagade för olika brott. Vi möter Eldridge Cleaver i landsflykt i Alger. 1971 fortsätter med fler rättegångar och intervjuer med bl a Huey P. Newton. 1972 får vi se en redaktör från TV Guide som kritiserar Sverige för dess opartiskhet rörande USA. Vi får även se ett reportage från Atticafängelset. Den kända intervjun där Bo Holmström talar med Angela Davis hittar man i kapitlet från 1972. 1973 möter vi författaren Lewis H. Michaux i en svart bokaffär i Harlem, NY. Vi får även följa med på en busstur till Harlem och blir vittne till problemen med droger som drabbat de svarta områdena. 1974 blir drogproblemen värre och filmen visar reportage om dess effekter.

Vi möter även Nation of Islams nuvarande, och då livande ledare Louis Farrakhan. 1975 är filmens slutkapitel och professorn Robin Kelly sammanfattar Black Power-

rörelsens olika delar, hur den såg ut och hur den påverkar än idag. Även andra kommentatorer som Erykah Badu, Angela Davies och Sonia Sanchez uttalar sig om rörelsens slut och påverkan på vår nutid.

Kapitel 3

Sverige - världen - då och nu

Buffalo Springfield - For What It's Worth

Idag tas det för givet att vår värld är global. 1967 då filmen tar sin början inleds även en svensk utblick mot omvärlden. Filmens regissör har fått kritik för att han utelämnat stora delar av den svarta medborgarrörelsen.

Hans svar på kritiken har varit att den i mångt och mycket skedde innan filmen tar sin början. SVT började helt enkelt sin utlandsrapportering 1967. Det intressanta med detta är ju att man genom filmen indirekt också kan få en känsla för vad som pågick i Sverige.

1967 och inte minst 1968 präglades av (student) protester i hela världen, så även i Sverige. Dessa protester såg mycket olika ut, med olika ideologier, agendor och bakomliggande världsbild. Vietnamkriget var kanske den händelse som orsakade flest protester. I dessa rörelser fanns bl a olika kommunistiska/socialistiska falanger. Bland dessa grupper fanns allt från de som propagerade ickevåld till de som förordade en väpnad revolution. Den tidens strömningar verkar även ha påverkat SVT.

- Be eleverna forska lite om dåtidens Sverige. Vilka hade makten, hur såg Sveriges demografi ut, vilka samhällspolitiska frågor diskuterades, vad handlade studentrevolterna om? Be sedan eleverna att jämföra med de bilder, personer och ideologier som skildras i reportagen från dåtidens USA. Verkar den svenska verkligheten påverka innehållet som svenska reportrar skickade från USA? Hur skildras Vietnamkriget? Hur skildras de svartas rättigheter? Finns det ett klassperspektiv i den skildringen?

- År 2011 befinner sig USA i 2-3 krig. Klassklyftorna i USA ökar dramatiskt och inte minst orättvisor kopplade till etnicitet. Be eleverna att jämföra dagens och dåtidens USA-rapportering (som det skildras i filmen). Be dem reflektera över på vilket sätt USA:s krig, klassklyftor och etniska problem rapporteras om i svenska nyheter .

Kapitel 4

Medborgarrörelsen, Martin Luther King och olika sätt att göra motstånd

U2 - MLK

Man kan göra motstånd på många sätt. I USA, Indien och flera andra länder var ickevåldsprinciper vanliga och i längden effektiva sätt att motverka förtryckarregimer. I vissa länder ledde ickevåldsprötesterna till att de protesterande förlorade och förtryckarna behöll makten (även om det i många fall, 20-30 år senare ledde till regimers fall). I vissa fall ledde protesterna till väpnad revolution, som i flera afrikanska konflikter.

Martin Luther King är den mest kände medborgarrättsaktivisten i USA. I filmen presenteras han indirekt. Enligt regissören finns det få bilder av honom eftersom Martin Luther King blev mördad samma år som svensk TV bör-

Martin Luther King tillsammans med Harry Belafonte.

jade med utlandsbevakning. I filmen får vi alltså höra talas om Martin Luther Kings idéer och insatser främst från sådana som hade andra synsätt på hur man skulle göra motstånd för att uppnå rättvisa.

- Be eleverna forska om den svarta medborgarrörelsen och Martin Luther King i synnerhet. Be dem sedan jämföra med hur han presenteras i filmen av andra. De kommer nog att upptäcka att bilderna skiljer sig. Be eleverna diskutera igenom och argumentera för de olika sätten att uppnå jämlikhet och frihet i dåtidens USA. Be även eleverna jämföra med andra länder där liknande proteströrelser fanns, som i t ex Indien, Sydafrika, Tjeckoslovakien.

Kapitel 5 Fight the Power

Public Enemy - Fight The Power

Vad är Black Power? Enkelt kan man sammanfatta skillnaderna mellan Black Power och den svarta medborgarrättsrörelsen med att om medborgarrörelsen arbetade för samma rättigheter för de svarta som för de vita, så ville man inom 60-talets Black Power-rörelse ofta gå ännu längre och få ekonomiskt, kulturellt och politiskt självstyre för de svarta. Medan medborgarrättsrörelsen med tiden fick stor uppslutning för sina ståndpunkter hos alla befolkningsgrupper, fanns det en hel del, även bland de svarta, som tyckte att man inom Black Power på 1970-talet gick för långt när de använde sig av våld och förespråkade "svart nationalism". Black Power var ursprungligen en politisk slogan och "rörelsen" hade som de flesta proteströrelserna väldigt många olika mål, ideologier och uttryck. Black Power-rörelsen var inte heller enbart amerikansk utan hade en djup förankring också i Afrika.

Den "svarta nationalismen" tog sig olika former. En grundtanke inom rörelsen var ändå att svarta skulle separeras från de vita. Svarta skulle vara i ghetton och i dessa skulle man ha politisk (juridisk, polisiär makt), ekonomisk (svarta skall enbart handla av svarta), social (driva skolor, sjukhus etc.) samt kulturell (lära sig svart historia och kultur) makt. Dessa tankegångar har de givetvis

gemensamt med t ex "vita" separatist-rörelser på Nordirland, Skottland, Baskien, Korsika, Kosovo etc.

- Be eleverna forska om filmens huvudfigurer Stokely Carmichael (Kwame Touré), Angela Davis, Svarta Pantarrarnas ledare som: Eldridge Cleaver, Huey P. Newton, Bobby Seale samt Louis Farakhan. Diskutera hur deras idéer presenteras i filmen och jämför med de bilder eleverna själva fått av deras mål och idéer.

Black Power förknippas ofta med våld. Frågan är hur man definierar och ser på våld. Filmens mest omtalade scen är den där Bo Holmström frågar Angela Davis hur hon ser på våld och våldsanvändning. Hon blir mildt sagt väldigt provocerad av denna vite man som undrar hur hon ser på våld. Vad Holmström inte vet är att Angela Davis kommer från en stad där ett av USA:s mest kända rasistiska hatbrott begåtts och att hon faktiskt själv har personlig anknytning till det brottet.

Hon förklarar för honom att i ett land där staten har våldsmonopol, och samma stat låter en del av sina medborgare använda våld mot andra medborgare utan represalier från staten, så kan man ställa sig frågan om vem som använder våld och vem som inte gör det. Som sägs av de flesta i filmen så uppmanade man inte inom Black Power att använda våld mot staten, vita etc. Det handlade inte om vad man idag skulle kalla terrorism. Det handlade främst om att provocera motståndarna till våld och i sådana fall använda sig av sina konstitutionella rättigheter i självförsvar.

Det är i denna typ av aktivism som Black Powers inflytande på historien och nutiden förmodligen är störst. För att ta ett närliggande svenskt exempel, EU-toppmötet 2001. Eller ännu aktuella händelser, skeenden, aktioner, folkresningar, uppror 2010-2011, protesterna i Mellanöstern och Nordafrika. Det finns många fler exempel de senaste 10 åren.

- Be gärna eleverna fundera över hur detta "motståndssätt" kan han använts under de senaste åren.

Angela Davis intervjuas av Bo Holmström.

- I valet av ordet power visas ju redan vad mycket av kampen handlar om dvs makt. Vem är det som har makten och vem bestämmer hur den skall regleras? Vilka har makten i vårt samhälle? Är det politiker, medier, militären, företag, kändisar eller vi medborgare? Hur skiljer sig maktens utseende från land till land? Ser makten olika ut i Sverige och USA? Påverkar makten i USA oss i Sverige? Be eleverna diskutera.

Kapitel 6

Påverkan på nutidens politik

Rage Against The Machine - Bullet In The Head

I slutet av filmen nämns att Black Power har haft stort inflytande på HBT-frågor och feminism. Den svarta medborgarrättsrörelsen i USA har haft stor påverkan på det amerikanska samhället. Idag är det trots allt en afroamerikansk president i USA. De svarta har juridiskt samma rättigheter som vita. Därmed inte sagt att USA är jämlikt eller rättvist vad gäller förhållandet afroamerikaner och vita. Afroamerikaner är 2011 fortfarande överrepresenterade i brottsstatistiken, i fängelser, i antalet dödsfall, i fattigdom och underrepresenterade i lön, hälsa, utbildning och inom politiken.

Black Power rörelsen påpekade och lyfte dessa frågor redan på 60-talet. Det har blivit lite bättre ur vissa aspekter men i många andra är det fortfarande likadant eller värre. Vad Black Power gjorde då och som påverkar än i dag är just hur man systematiskt lyfte fram orättvisorna. Delvis försökte man lösa dem själva, men genom att provocera staten fick man ständigt upp frågorna på agendan.

Så hur kan man se Black Powers politiska påverkan efter 70-talet? Deras sätt att kombinera en motståndsrörelse med sociala insatser kan man t ex se hos ANC i Sydafrika, Hamas i Mellanöstern, Brödraskapet i Egypten och i ännu extremare fall som Talibanerna i Afghanistan, drogbaroner i Central- och Sydamerika. (Be gärna eleverna titta närmare på dessa exempel.) För andra rörelser som gayrörelsen och feminismen har påverkan varit annor-

lunda. Vad Black Power-rörelsen visade var att ett "egenartstänk" faktiskt fungerade. Ännu större påverkan har den haft genom sin marxistiska världsanalys som delar av gayrörelsen och feminismen omfamnat. Här handlar det om att visa på olika strukturer i samhället. På samma sätt som Black Power visade på strukturer av förtryck av svarta så visar gay- och feministiska rörelser på förtryck inom sina fält.

Black Power påverkade även Kulturvetenskap och inte minst globaliseringsstudier. I väst har vi idag en vit-eurohetero-centrerad norm och kanon, men tack vara Black Power så finns det idag de som ifrågasätter om det skall vara så.

- Be eleverna forska om de kan finna spår av the Black Power rörelsen inom feminismen och gayrörelsen. Diskutera med eleverna om den kanon som råder i skolan. Vem tror de har bestämt/skapat den? Hur ser kanon ut, utifrån aspekter som könsfördelning, etnicitet, geografisk spridning, sexualitet etc? Varför tror de att den ser ut som den gör?

Kapitel 7

Påverkan på nutidens kultur

Common - A Dream

Black Power-rörelsens politiska inverkan var stor och ännu större var den förmodligen kulturellt. I filmen låter regissören flera av nutidens (men även dåtidens) stora namn inom svart kultur uttala sig. Det intressanta är att då (1967-1975) var den kultur som visas i filmen "svart kultur" och oavsett hur stor påverkan det filmiska begreppet Blaxploitation (Melvin van Peebles) och det musikaliska Philadelphia soul (Kenny Gamble) har haft på populärkulturen sedan dess så var det inte "mainstream" då.

Båda dessa personers framgång och deras genrers framgång har i mångt och mycket berott på vitas nytolkningar. Inom populärkulturen har ju även främst hip hop men

även R&B och House varit kraftigt influerade av Black Power. Inom filmen kan man idag efter Black Powers påverkan tala om just "Svart film" (black cinema).

- Be eleverna att kolla upp personerna ovan och även Blaxploitation och Philadelphia soul. Be eleverna att kolla upp de artister som uttalar sig i filmen och fundera över hur deras musik influerats av Black Power. Diskutera med eleverna om de kan se spår av Black Power inom dagens film, TV, musik, dataspel, serietidningar etc.

Black Powers påverkan på kulturen är inte minst ikonografisk. Genom att väldigt medvetet använda sig av ikonografi i sitt arbete syns ju spåren av Black Power än idag i många former. Den frisyra som Angela Davis hade då är än idag i USA en tydlig politisk markör för motstånd.

Symboler som den uppsträckta svarta näven används än idag i olika motståndsrörelser. Inom Black Power fanns utrymme för många sorters kultur och filmens urval av poeter, författare, sångare, rappare och filmare visar på de olika strömningarna i rörelsen. Även matkulturen med sin "soul food" influerades av Black Power. Användandet av spoken word, rap och poesi, ofta med historiska anknytningar, är än idag mycket kontroversiellt i USA.

Synen på kunskap och lärdom blir mycket tydlig med scenen i bokaffären. Här möts just poesi, politik, spoken word, litteratur och historia i scenen med mannen som rappar. Det Black Power rörelsen gjorde, som var en del av sin tid, var att använda bilder och tydliga uttryck i sin kamp. På så sätt var de väldigt moderna. De arbetade med tydliga bilder på samma sätt som görs i dagens reklam, där det handlar om att bygga upp sitt varumärke med hjälp av bilder och känslor. Även om Black Powers politik inte överlevde så överlevde deras varumärke och slogans - och kanske attityd till samhället.

- Låt eleverna hitta exempel från filmen på Black Power kultur som de känner igen idag.

Kapitel 8 Det sociala arvet

Neil Young - The Needle And The Damage Done

Stefan Jarls mest kända filmer är hans modstrilogi. Den första filmen "Dom kallar oss mods" är från 1968, den

andra "Ett anständigt liv" från 1979. Perioden mellan dessa filmer är lite längre än vad "Black Power Mixtape" sträcker sig, men den tar upp många gemensamma nämnare. Förmodligen är det lite med Sverige som spegel som reportagen från USA gjordes, för bilden som ges av USA och främst levnadsförhållandena för dess svarta befolkning är inte ljus.

De har inte samma rättigheter som vita, de är fattigare, de är överrepresenterade i Vietnamkriget och deras ledare mördas. Till råga på allt finns drogerna där. De slår på ett liknande sätt som skildras i "Ett anständigt liv" ut en hel generation. Drogerna leder till död, prostitution och till sist även till Black Power rörelsens upplösning. Som så ofta är det inte samma grupper som dör av drogerna som blir de som tjänar pengar på drogerna. Drogproblemen i USA har ju som filmen förkunnar inte upphört. Märkligt nog är det så att de droger som svarta använder har hårdare straffsattser, än vitas eller rikas droger.

I filmen finns ett inslag som handlar om att "TV Guides" redaktör lyfter fram svensk TV som väldigt antiamerikansk. Ser man på de arkivfilmer som används i filmen är det inte en positiv bild av USA som visas. Orsakerna kan vara flera, men en är de ideologiska skillnaderna. Sverige är under den tid som arkivmaterialet spänner över ett socialdemokratiskt land som är neutralt, styrt i decennier av ett parti med djup förankring i arbetarklassen och ett på ytan väldigt välmående land. USA är under denna tid ett land som är högerkonservativt och där individens frihet, stark militär och polisiär makt är grundstenar. Det är därtill ett mycket religiöst land. Samtidigt är det ett väldigt segregerat land med stora skillnader mellan delar av landet, mellan etniska grupper, mellan kvinnor och män och där HBT-frågor är mycket kontroversiella.

- Be eleverna att jämföra dagens USA och Sverige. Hur ser det ut idag? Om man skulle göra en likadan film med arkivbilder från 2011 - hur likt/olikt skulle Sverige och USA te sig då? Politiskt har kanske länderna närmat sig? Vi strider t ex i två krig tillsammans - vilket 1968-75 hade varit helt otänkbara. Kulturellt konsumerar vi mer amerikansk kultur än någonsin. Be eleverna att se dessa nutida amerikanska reportage från Sverige och diskutera bilden av dagens Sverige som amerikanerna får se.

Stokely Carmichael.

Fox News: Rosengård
<http://www.youtube.com/watch?v=diw5SneythM>

CBN NEWS: Reportage från Malmö
<http://www.youtube.com/watch?v=HaPz7p-1-bk>
the Daily show: Stockholm Syndrome

Del 1
<http://www.thedailyshow.com/watch/tue-april-21-2009/the-stockholm-syndrome-pt--1>

Del 2
<http://www.thedailyshow.com/watch/wed-april-22-2009/the-stockholm-syndrome-pt--2>

Kapitel 9 Sverige då och nu Promoe - Ge oss Sverige tillbaka

I USA har filmen fått mycket starkt och positivt mottagande. Inte minst anser många afroamerikaner att det är fantastiskt att se filmens intervjuer med flera av Black Powers mest kända namn eftersom de faktiskt inte sett några sådana bilder i medierna i USA. Amerikaner tycker även att det är rätt roande att se dessa vita svenskar som kommer med sin blåögdhet och ställer frågor om rasism, politiska mord, syn på våld och droger. Men Sverige 1967-1975 var ett på många sätt annorlunda land jämfört med 2011. Världen som sådan skiljde sig rätt markant då från nu, bl a pågick det "Kalla kriget" som värst och dess effekter märktes såväl i USA som i Sverige. I Sverige anno 2011 har vi själva fått uppleva politiska mord, rasrelaterade och främlingsfientliga brott, terrorism, drogproblematik mm. Filmen blir på så sätt en intressant tidsresa över inte bara Black Powers framväxt utan även en svensk historik i ett lokalt och globalt perspektiv.

- Dåtidens bilder av USA känns ju rätt främmande för dagens elever. Den tidens språkbruk (t ex att man säger neger om svarta i USA) skiljer sig från nutidens. Filmen visar upp drömmen om ett annat USA, men även en annan bild av USA. Be eleverna att ta fram exempel på skillnaderna mellan dåtidens USA och dagens.

Produktionsuppgifter

Sverige, USA, Tyskland, Norge mfl 2011

Producent: Annika Rogell

Manus & regi: Göran Hugo Olsson

Klippning: Göran Hugo Olsson & Hanna Lejonqvist

Musik: Ahmir-Khalib Thompson, Om'Mas Keith, The Roots & Michael Jackson

Medverkande

Stokely Carmichael

Emile de Antonio

Huey P. Newton

Eldridge Cleaver

Erykah Badu

Harry Belafonte

Angela Davis

mfl

Tekniska uppgifter

Längd: 96 minuter

Format: 1,33:1

Ljud: Dolby Digital

Censur: från 15 år

Svensk premiär: 1 april 2011

Distribution

Folkets Bio/Scanbox Filmlager, Hjalmar Gullbergsgatan 1, 211 49

Malmö. Tel 040-12 08 82. **Info:** Folkets Bio, Box 17099, 104 62

Stockholm Tel 08-545 275 20, fax 08-545 275 27 epost info@folketsbio.se www.folketsbio.se

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution efter den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar. Via länken www.sfi.se/filmdistribution kan ni lära mer om hur ni hittar och bokar film.

Redaktion: Andreas Hoffsten, Film i hela landet, Svenska Filminstitutet, juli 2011